

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра міжнародних економічних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Гугнін Е. А.

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 35 ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Інститут, факультет: економіко-гуманітарний інститут
гуманітарний факультет

Мова навчання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи страхування» для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітня програма «Міжнародний бізнес»

«_____» _____, 2020 року - 17 с.

Розробники: Лазнева І.О., к.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол від «27» 06 2020 року № 11

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

«24» 06 20____ року (Е.В.Прушківська)

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету

Протокол від «10» 06 2020 року № 6

«10» 06 2020 року Голова (М.В.Дедков)

НУ «Запорізька політехніка» 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»; Освітня програма: «Міжнародний бізнес»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання « <u>Розрахунок страхових тарифів по обов'язковому страхуванню майна державних підприємств і організацій</u> » (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 7	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		22 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
80 год.	110 год.		
		Індивідуальні завдання: 8 год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40%

для заочної форми навчання – 9%

1. Мета навчальної дисципліни

Страховання у ринковій економіці виявляється ефективним інструментом захисту від можливих ризиків, що забезпечує неперервність та безперебійність процесу відтворення, соціально-економічну стабільність у суспільстві, виступає одним із головних джерел інвестиційного капіталу у країні.

Навчальна дисципліна «Основи страхування» розкриває питання теорії страхування, його економічну сутність, функції, роль і сферу застосування.

Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо ведення бізнесу в глобальному середовищі попередньо їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Економічна теорія», «Економіка бізнес-структур», «Міжнародний бізнес». Отримані знання в подальшому стануть теоретичною базою для здобувачів при написанні кваліфікаційної роботи.

Мета дисципліни - оволодіння теорією і практикою страхування, послідовне формування у здобувачів освіти знань про особливості функціонування страхового ринку, вивчення особливостей функціонування страхових організацій в умовах ринку, набуття навичок розрахунку страхових тарифів, що дасть змогу ефективно використовувати страхування як механізм зниження ризиків у практичній діяльності.

Завдання дисципліни:

- розкрити об'єктивну необхідність, сутність, функції, принципи і роль страхування в умовах ринкової економіки;

- сформулювати систему теоретичних і практичних знань щодо порядку та процедури укладання страхових угод, організації роботи страхових компаній, умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування, страхування відповідальності, визначення розмірів страхових премій та страхового відшкодування;

- проаналізувати організацію та шляхи розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності;

- розкрити сутність перестраховання з позицій вітчизняного та зарубіжного досвіду;

- визначити умови фінансової стабільності страховиків;

- навчити здобувачів аналізувати стан страхового ринку в Україні та визначити пріоритетні напрями його розвитку;

- виконувати розрахунки тарифів страхових платежів у майновому, особистому страхуванні, страхуванні відповідальності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу та моделей економічного розвитку.

СК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміння адаптуватися до них.

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема.

СК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

СК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції

РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.

PH12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

PH13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

PH15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

PH18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

PH19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу.

PH20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

PH23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

PH24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

PH25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Страхування, як економічна категорія

Тема 1. Страхування в системі економічних відносин суспільства

Економічна сутність і необхідність виникнення сфери страхування. Поняття та характерні риси страхування. Ознаки страхування як економічної категорії. Принципи та функції страхування. Основні передумови існування страхових відносин. Суб'єкти страхової діяльності. Поняття страхового фонду. Форми утворення і використання страхових фондів (загальнодержавні резервні фонди, фонди самострахування, фонди страховиків).

Тема 2. Основні поняття та терміни, що застосовуються у страхуванні

Поняття страхової термінології та її класифікація. Терміни-аналоги, що використовуються у страхуванні. Терміни, що пов'язані з проявом специфічних страхових інтересів; з формуванням страхового фонду; з використанням коштів страхового фонду; з функціонуванням міжнародного страхового ринку.

Тема 3. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Стан та перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Реалізація страхових послуг. Страхові договори, порядок укладання та дії. Права і обов'язки сторін. Державне регулювання страхової діяльності: необхідність і значення. Законодавча та нормативна база страхування (національний та міжнародний рівень). Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції. Ліцензування страхової діяльності. Контроль за діяльністю страховиків.

Змістовий модуль 2. Галузі страхування

Тема 4. Класифікація страхування

Необхідність та основні ознаки класифікації страхування. Основні класифікаційні ознаки страхування: історична, економічна та юридична. Класифікація страхування за економічною ознакою. Галузі, підгалузі та види страхування. Накопичувальне та ризикове страхування. Класифікація страхування за формою проведення (обов'язкове та добровільне).

Тема 5. Особисте страхування

Страхування життя і його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Пенсійне страхування. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Умови обов'язкового страхування. Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування. Добровільне медичне страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування.

Тема 6. Майнове страхування

Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти і об'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств: страхування врожаю, сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, страхування тварин, страхування будівель та іншого майна. Страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів. Страхування майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та іншого майна.

Тема 7. Страхування відповідальності

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне страхове бюро і його функції. Міжнародна система «Зелена картка». Страхування відповідальності за неповернення кредитів. Страхування депозитів.

Змістовний модуль 3. Фінансова діяльність страхових компаній

Тема 8. Теоретичні основи побудови страхових тарифів

Актuarні розрахунки: сутність та завдання. Класифікація актуарних розрахунків (за галузями страхування, за часовою ознакою, за ієрархічною ознакою). Показники страхової статистики. Розрахункові показники страхової статистики. Поняття та структура страхового тарифу: брутто-ставка, нетто-ставка, страхове навантаження. Методика розрахунку страхових ставок. Суть та види страхових премій. Тарифна політика в галузі страхування. Методика розрахунку страхових тарифів по обов'язковому страхуванню майна державних підприємств і організацій.

Тема 9. Особливості функціонування страхових компаній

Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій.. Структура страхових компаній. Страхові об'єднання. Принципи організації фінансів страховиків. Схема діяльності страхової компанії. Грошовий обіг страхової організації. Склад технічних резервів. Категорії активів страхових компаній. Ознаки фінансової стійкості страхових компаній (Європейські стандарти контролю платоспроможності).

Тема 10. Співстрахування та перестраховування

Сутність співстрахування та механізм його застосування. Відмінності співстрахування та перестраховування. Необхідність і сутність перестраховування (цілі передачі ризику), стан і перспективи його розвитку. Принципи перестраховування. Класифікація методів перестраховування: в залежності від ступеня свободи (факультативне облігаторне, факультативно-облігаторне); в залежності від системи розподілу ризиків (пропорційне, непропорційне); в залежності від ролі (активне, пасивне).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Страхування, як економічна категорія												
Тема 1. Страхування в системі економічних відносин суспільства	9	2	1	-	-	6		1	0,5	-	-	10
Тема 2. Основні поняття та терміни, що застосовуються у страхуванні	10	-	-	-	-	10		-	-	-	-	15
Тема 3. Страхувальний ринок	11	2	1	-	-	8		1	0,5	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	30	4	2	-	-	24		2	1	-	-	35
Змістовий модуль 2. Галузі страхування												
Тема 4. Класифікація страхування	11	2	1	-	-	8		0,5	0,5	-	-	10
Тема 5. Особисте страхування	11	2	1	-	-	8		0,5	0,5	-	-	10
Тема 6. Майнове страхування	11	2	1	-	-	8		0,5	0,5	-	-	10
Тема 7. Страхування відповідальності	11	2	1	-	-	8		0,5	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	44	8	4	-	-	32		2	1,5	-	-	40
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Фінансова діяльність страхових компаній												
Тема 8. Теоретичні основи побудови страхових тарифів	24	4	2	-	8	10		1	1	-	-	10
Тема 9. Особливості функціонування страхових компаній	13	4	1	-	-	8		0,5	0,5	-	-	10
Тема 10. Співстрахування та перестрахування	9	2	1	-	-	6		0,5	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 3	46	10	4	-	8	24		2	1,5	-	-	35
Усього годин	120	22	10	-	8	80	120	6	4	-	-	110

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Страхування в системі економічних відносин суспільства	1	0,5
2	Страхувальний ринок	1	0,5
3	Класифікація страхування	1	0,5
4	Особисте страхування	1	0,5
5	Майнове страхування	1	0,5
6	Страхування відповідальності	1	-
7	Теоретичні основи побудови страхових тарифів	2	1
8	Особливості функціонування страхових компаній	1	0,5
9	Співстрахування та перестрахування	1	-
	Разом	10	4

5. Теми практичних занять

Не передбачені навчальним планом

6. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом

7. Самостійна робота

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Страховання в системі економічних відносин суспільства	6	10
2	Основні поняття та терміни, що застосовуються у страхуванні	10	15
3	Страховий ринок	8	10
4	Класифікація страхування	8	10
5	Особисте страхування	8	10
6	Майнове страхування	8	10
7	Страховання відповідальності	8	10
8	Теоретичні основи побудови страхових тарифів	10	10
9	Особливості функціонування страхових компаній	8	10
10	Співстрахування та перестраховування	6	15
	Разом	80	110

8. Індивідуальні завдання

Для денного відділення передбачається виконання індивідуального завдання по розрахунку страхових тарифів по обов'язковому страхуванню майна державних підприємств та організацій в Microsoft Excel. Кожен здобувач отримує окремий варіант завдання, що містить вихідні дані для розрахунку тарифів. Вихідні дані змінюються кожного року. Методика виконання індивідуального завдання розглядається під час лекційного заняття за темою 8. Виконання індивідуального завдання є обов'язковою умовою допуску до підсумкового екзамену. Максимальний бал за виконання індивідуального завдання – 20 балів.

Для заочного відділення написання письмової контрольної роботи згідно методичних вказівок.

9. Методи навчання

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових питань міжнародного бізнесу, містять узагальнений теоретичний матеріал, що є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, надаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Спосіб подання інформації студентам в процесі їх пізнавальної діяльності реалізується через певні дії та методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);

- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – для практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

10. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
<p>РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.</p>	<p>Здатність навчатися та бути сучасно навченим (ЗК3)</p> <p>Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (СК9)</p> <p>Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК16)</p>
<p>РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.</p>	<p>Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК7)</p> <p>Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон’юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК5)</p> <p>Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв’язків (СК11)</p>
<p>РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.</p>	<p>Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції (СК1)</p> <p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу та моделей економічного розвитку (СК3)</p> <p>Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон’юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК5)</p> <p>Здатність визначати функціональні</p>

	<p>особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.</p> <p>(СК8) Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (СК9)</p>
<p>РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК8) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК16)</p>
<p>РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції</p>	<p>Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції (СК1) Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу та моделей економічного розвитку (СК3) Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК11)</p>
<p>РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.</p>	<p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу та моделей економічного розвитку (СК3) Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (СК8)</p>
<p>РН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.</p>	<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК8) Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК11)</p>

<p>PH13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.</p>	<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК8) Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК5)</p>
<p>PH15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.</p>	<p>Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (СК8)</p>
<p>PH18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.</p>	<p>Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК11)</p>
<p>PH19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу.</p>	<p>Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу та моделей економічного розвитку (СК3) Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК5) Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (СК9) Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема (СК12) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК16)</p>
<p>PH20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.</p>	<p>Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових</p>

	інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції (СК1) Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (СК8) Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах (СК13)
РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (СК9) Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК11) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК16)
РН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них (СК5) Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків (СК11)
РН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.	Здатність планувати та управляти часом (ЗК4) Здатність продемонструвати знання та розуміння предметної області та професійної діяльності (ЗК12)

11. Засоби оцінювання

Навчальна дисципліна «Основи страхування» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 3 змістовних модулів, які містять 10 тем. Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни.

Методами оцінювання та демонстрування результатів згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за

темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

12. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Основи страхування» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Рубіжний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Семестровий контроль з дисципліни «Основи страхування» проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання екзамену включають тестові завдання, теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Поточне тестування										Індивідуальне завдання	Підсумковий тест (екз.)	Сума
Модуль 1					Модуль 2							
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2				Змістовний модуль 3			20	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	3	5	4	4	4	4	5	5	5			

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Презентації за лекційними темами курсу (доступні в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>)
2. Конспект лекцій з курсу «Основи страхування».
3. Методичні рекомендації з підготовки семінарських занять та самостійної роботи студентів з курсу «Основи страхування».
4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт для студентів заочної форм навчання з дисципліни «Основи страхування».

14. Рекомендована література**Базова**

1. Базилевич В. Д. Страхова справа : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. — К. : Знання, 2011. — 203 с.
2. Говорушко Т.А. Страхіві послуги : підручник / Т.А. Говорушко. - ЦУЛ, 2017. – 376 с.
3. Карцева В.В. Страховой менеджмент : навч. посіб. / В.В. Карцева. К.: ЦУЛ, 2017. – 148 с.
4. Страхування: практикум: навч. посіб. / за ред. В.Д. Базилевича.- 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: Знання, 2011. - 607 с.
5. Фисун І. В. Страхування : навч. посіб. / І. В. Фисун, Г. М. Ярова. - Київ : Центр учбової літератури, 2011. - 230 с.
6. Баранов А.Л. Фінанси страхових організацій. Практикум: навч. посіб. / А.Л. Баранов, О.В. Баранова. – К.: КНЕУ, 2012. – 215 с.
7. Кузьменко О.В. Актуарні розрахунки : навч. посіб. / О.В. Кузьменко. – К.:Кондор, 2019. – 224 с.
8. Кузьменко О.В. Страховий та перестраховий ринки в епоху глобалізації : монографія / О.В. Кузьменко. – К.:Кондор, 2019. – 388 с.
9. Конопліна Ю.С. Система соціального страхування в Україні : сучасний стан та перспективи / Ю.С. Конопліна. – К.:Кондор, 2019. – 256 с.
10. Інститути міжнародного страхового ринку : навчальний посібник+навчальний тренінг / В. В. Карцева, С. П. Прасолова. – Київ: «SBA-Print», 2020. – 568 с.

Допоміжна

1. Страховий менеджмент: навч. посіб. / В. І. Аранчій, О. М. Остапенко, Т. М. Остапенко. – Полтава: ПДАА, 2018. – 252 с.
2. Директива 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25.11.2009 р. про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Solvency II) [Електронний

ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : [сайт]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/direktivi-es.html>

3. Внукова Н.М. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, І. В. Скорик // Фінанси України. - 2013. - № 9. - С. 76-82.

4. Комплексна програма розвитку фінансового сектора України до 2020 року : Постанова правління Національного банку України від 18.06.2015 р. № 391 [Електронний ресурс] // Національний банк України : [сайт]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266>

5. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2021 роки [Електронний ресурс] // Асоціація «Українська федерація убезпечення» : [сайт]. – Режим доступу : http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257

6. Всеукраїнська громадська організація «Всеукраїнська асоціація аварійних комісарів» [Електронний ресурс] // b2btoday : [сайт]. – Режим доступу : <http://b2btoday.com.ua/id/4018066>

7. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України : теорія, методологія, практика : монографія / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.

8. Діяльність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : [сайт]. – Режим доступу : <https://www.nfp.gov.ua/#>

9. Нові вектори розвитку страхового ринку України : монографія / [Козьменко О. В., Козьменко С. М., Васильєва Т. А. та ін.]; кер. авт. проекту д.е.н., проф. О. В. Козьменко. – Суми : Університетська книга, 2012. – 315 с.

10. Лазнева, І.О. Аналіз загальної концепції та структури ринку страхування експортних кредитів / І.О. Лазнева // Наук. вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини і світове господарство. - 2018. - Вип.17. - Ч.1. - С.135-139

11. Лазнева, І.О. Комплексні аспекти розвитку світового ринку страхування експортних кредитів та інвестицій в сучасних умовах / І.О. Лазнева, Д.О. Седова // Наук. вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародних економічних відносин і світове господарство. - 2018. - Вип.20. - Ч.2. - С. 79-83

12. Лазнева, І.О. Злиття та поглинання як метод досягнення стратегічних цілей страхових ТНК / І.О. Лазнева // Економіка та суспільство. - 2018. - Вип. 17. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/journal-17/24-stati-17/2113-lazneva-i-o>

13. Лазнева, І.О. Франчайзинг як перспективна форма ведення бізнесу на страховому ринку України / І.О. Лазнева, Б.О. Жеронкін // Економічний вісник НГУ. - 2018. - №2(62). - С.126-134

14. Мелешенко А.І. Порівняльна характеристика українського та міжнародного ринку недержавного пенсійного страхування в сучасних умовах / А.І. Мелешенко, І.О. Лазнева // International scientific conference “Economy and Management: Modern Transformation in the Age of Globalization”, March 24, 2017, Klaipeda. - Lithuania: Baltija Publishing. - P. 145-147.

15. Лазнева І.О. Сучасні процеси злиття та поглинання на страховому ринку Великобританії / І.О. Лазнева // Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір : міжн. наук.-практ. конф., (4–5 жовтня 2018 р., м. Запоріжжя) : матер. конф. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – С.147-149

Нормативні документи

1. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>

2. Господарський кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

3. Митний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Цивільний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=514-17>
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 №755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
8. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 №1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
9. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=19161-15>
10. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 №877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
11. Закон України «Про страхування» від 07. 03. 1996 № 85/96 (зі змінами та доповненнями): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Закон України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 06.02.2003 № 485–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
13. Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Указ Президента України від 23.11.2011 № 1070/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/polozhennya-pro-nackomfinposlug.html>

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 2.. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
- 3.. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org>
4. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>
5. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/>
6. Офіційний сайт електронного аналітичного журналу Фориншурер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/>
7. Офіційний сайт Міжнародної асоціації органів страхового нагляду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iaisweb.org>
8. Офіційний сайт Міжнародного союзу морського страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://iumi.com/>
9. Офіційний сайт Міжнародної асоціації по страхуванню кредитів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icisa.org/>
10. Офіційний сайт Бернського Союзу (Міжнародний союз страхувальників кредитів та інвестицій) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.berneunion.org/about-the-berne-union/>